

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการศึกษาที่รัฐมุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานให้คงสภาพอ่านออกเขียนได้ คิดคำนวณได้ มีความสามารถตามควรแก่วัย และสามารถดำรงตนเป็นพลเมืองดีในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นนโยบายของรัฐไว้ว่า "รัฐพึงจัดการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงบริบูรณ์สำหรับสถานศึกษาของรัฐและของท้องถิ่นจะต้องจัดให้เปล่า" การประถมศึกษาจึงเป็นการศึกษาระดับเดียวที่ทุกคนมีโอกาสได้ศึกษาโดยเท่าเทียมกัน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างควมมั่นคงและความก้าวหน้าของชาติเพราะประชากรส่วนใหญ่สิ้นสุดการศึกษาในระบบโรงเรียนที่ระดับการศึกษานี้ ดังนั้น โรงเรียนประถมศึกษาจึงเป็นหน่วยงานทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดในการสร้างคุณภาพของประชากรในประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2528)

ชาวเขา เป็นประชากรส่วนหนึ่งของประเทศที่รัฐพึงให้ความดูแลเอาใจใส่ให้การศึกษา แม้ว่าชาวเขาเหล่านั้นจะมีความแตกต่างไปจากประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ทั้งในด้านภาษา วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา ฯลฯ ก็ตาม ด้วยเหตุผลสำคัญประการหนึ่งคือ เพื่อความมั่นคงของชาติ จึงได้มีความพยายามที่จะโน้มน้าว จูงใจให้กลุ่มชนเหล่านี้เกิดความสำนึกว่าตนคือคนไทย มีความรัก ความภูมิใจและหวงแหนแผ่นดินไทย โดยการให้การศึกษา ซึ่งได้มีการริเริ่มจัดการศึกษาให้แก่ชาวเขามาตั้งแต่ พ.ศ. 2506 และได้พัฒนาการจัดการศึกษาแก่ชาวเขาเรื่อยมา ซึ่งคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (2518) อ้างถึงใน บุณธรรม พุทธิวงศ์, 2531) กล่าวถึง การจัดการศึกษาแก่ชนต่างวัฒนธรรมไว้ว่า การจัดการศึกษาสำหรับประชากรของประเทศให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคม โดยถือว่าประชากรเหล่านั้นเป็นบุคคลในสังคมวัฒนธรรมไทยทั้งสิ้น สอดคล้องกับข้อเท็จจริงบางประการที่ว่า ยังมีกลุ่มสังคมวัฒนธรรมย่อยจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะแตกต่างไปจากชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ โดยเฉพาะด้านภาษา การแต่งกาย ชนบทธรรมเนียมประเพณีทั่วไปในชีวิตประจำวัน และบางกลุ่มมีความแตกต่างทางศาสนาด้วย ดังนั้น ลักษณะสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมสำหรับกลุ่ม

สังคมวัฒนธรรมไทยย่อนำมาใช้เป็นพื้นฐานเพื่อจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มชนต่างวัฒนธรรมเหล่านี้ไม่ได้ ดังนั้นรัฐควรมีนโยบายที่ชัดเจน และแน่นอนในอันที่จะมุ่งให้การศึกษามีส่วนในการสร้างทัศนคติที่ดีแก่กลุ่มชนเหล่านั้น เพื่อให้เกิดความรู้สึกผูกพันกับประเทศ และสำนึกในความเป็นคนไทยร่วมกัน จึงได้มีการกำหนดแนวนโยบาย "การพัฒนาชาวเขา" ไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) ซึ่งมีสาระในส่วนของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาว่า

พัฒนาชาวเขาให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ และสามารถช่วยเหลือตนเองได้ เร่งสร้างความสัมพันธ์ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจ และเน้นการผูกพันทางจิตใจของชาวเขาให้มีความนิยมในชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ รวมทั้งขยายขอบเขตให้บริการสาธารณสุข การศึกษาภาคบังคับ และการศึกษานอกระบบได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ม.ป.ป.)

สำหรับแผนพัฒนาการศึกษา ในแผนฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้มุ่งขยายบริการระดับประถมศึกษาให้ทั่วถึงเด็กวัยเรียนทุกคน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2532) โดยกำหนดวัตถุประสงค์ในการพัฒนาการศึกษาระดับประถมศึกษาซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) ไว้ในข้อที่ 1 ดังนี้

"การจัดการศึกษาภาคบังคับ (ป.1-ป.6) ให้ทั่วถึงทุกท้องที่ และครอบคลุมเด็กที่ด้อยโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับนี้ ได้แก่ เด็กที่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ภาษา และวัฒนธรรม ไกลคมนาคม รวมทั้งเด็กพิการและเด็กที่อยู่ในสภาพที่ควรให้การสงเคราะห์"

จังหวัดตากเป็นจังหวัดชายแดนทางภาคเหนือที่มีปัญหาทางภาษา ปัญหาเศรษฐกิจ และพื้นที่ชนบทห่างไกล แบ่งการปกครองออกเป็น 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองตาก อำเภอบ้านตาก อำเภอสามเงา อำเภอแม่สอด อำเภอท่าสองยาง อำเภอแม่ระมาด อำเภออุ้มผาง และอำเภอพบพระ ประชากรของจังหวัดตาก นอกจากจะประกอบไปด้วยชาวไทยพวนโดยทั่วไปแล้วยังประกอบด้วยชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ได้แก่ กะเหรี่ยง แม้ว มูเซอ ลีซอ อีกอ้อ จีนฮ่อ และเข้าอาศัยอยู่ตามพื้นที่ป่าเขาห่างไกลเป็นจำนวนมาก จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2532) พบว่า มีชาวเขาอาศัยอยู่ในจังหวัดตากจำนวน 474 หมู่บ้าน รวมประชากรชาวเขาทั้งสิ้น 69,282 คน และเมื่อพิจารณาเด็กชาวเขาตามโครงสร้างทางอายุแล้วปรากฏว่า ประชากรชาวเขาที่มีอายุระหว่าง 0-14 ปี มีจำนวนมากที่สุดถึงร้อยละ 44.20 ของประชากรทั้งหมด เป็นที่น่าสังเกตว่า ประชากรชาวเขาที่เป็นเด็กอาศัยอยู่ในวัยที่ควรได้รับการศึกษามีเป็นจำนวนมาก ซึ่งจากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติปรากฏว่า ประชากรชาวเขาที่มีอายุ 11 ปีขึ้นไป เป็นผู้ไม่มีการศึกษา มีจำนวนสูงร้อยละ 85.90 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2529)

อ้างถึงใน บุญธรรม พุทธิวงศ์, 2531) จังหวัดตากจึงได้เน้นให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ โดยเฉพาะในท้องถิ่นทุรกันดาร และพื้นที่ที่มีปัญหาทางการปกครอง โดยวิธีปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม จริยธรรม และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข การจัดการศึกษาแก่ประชาชนดังกล่าวจึงเป็นภาระหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดตาก เพราะชาวเขาเหล่านั้นถือว่าเป็นประชาชนชาวไทยเช่นเดียวกัน จึงควรได้รับการศึกษาที่เสมอภาคกัน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา และระดับประถมศึกษาในจังหวัดตาก มีโรงเรียนในสังกัด 253 โรงเรียน (เอกเทศ 234 โรงเรียน สาขา 19 โรงเรียน) เป็นโรงเรียนที่รับนักเรียนชาวเขาจำนวน 53 โรงเรียน 13 สาขา ในการจัดการศึกษาให้กลุ่มดังกล่าว มีข้อจำกัดที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาการประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2533 (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก, 2532) ดังนี้

1. โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดแคลน อาคารสถานที่ ทั้งด้านอาคารเรียน อาคารประกอบ บ้านพักครู เป็นต้น
2. สภาพการกระจายอัตรากำลังครูยังมีปัญหาการไม่เท่าเทียมกัน บางโรงเรียนมีครูเกินเกณฑ์ บางโรงเรียนมีครูไม่ครบเกณฑ์
3. จังหวัดตากมีประชาชนเป็นชาวเขาอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย มีลักษณะเป็นหย่อมบ้าน ไม่สามารถจัดตั้งโรงเรียนและโรงเรียนสาขาได้ตามเกณฑ์ เพราะมีเด็กในวัยเรียนน้อย และอยู่ห่างไกลกัน อีกทั้งประชากรชาวเขาไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน เนื่องจากขาดหลักฐานของทางราชการ เช่น สุนัขบัตร ทะเบียนบ้าน เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถเกณฑ์เด็กเข้าเรียนได้ 100 เปอร์เซ็นต์
4. หมู่บ้านชาวเขาในจังหวัดตาก ส่วนใหญ่อยู่ในป่าและอยู่ใกล้ชายแดนไทย-พม่า ซึ่งล่อแหลมต่อความมั่นคงแห่งชาติ เนื่องจากมีการอพยพข้ามไปข้ามมาระหว่างพรมแดน จึงเน้นให้ใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างความมั่นคงของชาติ

นอกจากนั้น จากข้อเท็จจริงพบว่ามีข้อจำกัดในเรื่องปัญหาทางด้านภาษา เป็นอุปสรรคต่อการจัดการศึกษาชาวเขาไม่เห็นความสำคัญของการศึกษาเท่าที่ควร และจากสภาพพื้นที่ยังพบข้อจำกัดในเรื่องการคมนาคมไม่สะดวก เนื่องจากหมู่บ้านชาวเขาส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในพื้นที่เป็นป่าและเขาสูง ห่างไกลความเจริญทำให้มีโอกาสติดต่อกับภายนอกน้อยอีกด้วย

จากการสำรวจของคณะทำงานเฉพาะกิจเกี่ยวกับชาวเขา สำนักงานโครงการพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ (2530) พบว่า หมู่บ้านชาวเขาที่อยู่ใกล้ชายแดนระหว่าง 1-15 กิโลเมตร นั้น อยู่ในจังหวัดตากมากที่สุดคือ 75 หย่อมบ้าน ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสำคัญเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้การศึกษาแก่ชาวเขา เพราะการให้การศึกษาขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนนับเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ และความเข้าใจอันดีระหว่างชนในชาติ และปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี รักและหวงแหนในแผ่นดินไทย ตลอดจนเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขอีกด้วย แต่จากการสรุปผลการจัดการศึกษาของจังหวัดตากในแผนพัฒนาการประถมศึกษาาระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก, ม.ป.ป.) พบว่า มีปัญหานักเรียนซ้ำชั้น อยู่ในอัตราที่สูงมากถึงร้อยละ 9.16 และจากผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า โรงเรียนที่มีนักเรียนซ้ำชั้นมากเป็นโรงเรียนชาวเขาและโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การจัดการศึกษาสำหรับชาวเขายังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพย่อมนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา การที่การจัดการศึกษาไม่บรรลุวัตถุประสงค์ จึงน่าจะมีผลมาจากการมีปัญหาในการบริหารโรงเรียน อนึ่ง ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา ประสบปัญหาในการดำเนินงานบริหารโรงเรียนตลอดมา มีโอกาสได้สนทนาและสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขาในจังหวัดตากอย่างไม่เป็นทางการ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขาในจังหวัดตาก ล้วนประสบปัญหาในการบริหารโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ทราบถึงลักษณะของปัญหาเหล่านั้นชัดเจน ประกอบกับยังไม่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ให้ชัดเจน เพื่อนำผลการวิจัยเสนอสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก เพื่อประกอบการพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา เฉพาะในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก
2. ขอบเขตในการศึกษาปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก พิจารณาจากปัญหาตามภารกิจหลัก 6 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 การบริหารงานวิชาการ
 - 2.2 การบริหารงานธุรการและการเงิน
 - 2.3 การบริหารงานบุคลากร
 - 2.4 การบริหารงานกิจการนักเรียน
 - 2.5 การบริหารงานอาคารสถานที่
 - 2.6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

การบริหารโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนและครูร่วมมือกัน ดำเนินการตามหน้าที่ความรับผิดชอบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

ปัญหาการบริหารโรงเรียน หมายถึง สิ่งที่ต้องพิจารณาแก้ไขในการปฏิบัติงานของผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา 6 ด้าน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

โรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา หมายถึง โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ที่เปิดทำการสอน โดยมีนักเรียนชาวเขาเข้าเรียนจำนวนเกินกว่าร้อยละ 50 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมดของโรงเรียน

ชาวเขา หมายถึง ชนกลุ่มน้อยที่มีภาษา วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณี และความเป็นอยู่แตกต่างไปตามเผ่าพันธุ์ ได้แก่ กะเหรี่ยง มั่ว มูเซอ ลีซอ อีเกอ จินฮ้อ และเข้าที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตาก

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่หรือครูผู้สอนที่รักษาการในตำแหน่ง ครูใหญ่/อาจารย์ใหญ่ที่ปฏิบัติภาระอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก

ครูผู้สอนทำหน้าที่แทนผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนสาธา หมายถึง ครูที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารโรงเรียนให้ทำหน้าที่บริหารแทนในโรงเรียนสาธาที่รับนักเรียนชาวเขา

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก
2. ผลจากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา ครูผู้สอนรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ และครูผู้สอนทำหน้าที่แทนผู้บริหารในโรงเรียนสาธาที่รับนักเรียนชาวเขา จำนวน 66 คน กลุ่มตัวอย่างได้จากการแบ่งอำเภอเป็นกลุ่มอำเภอตามขนาดของพื้นที่เป็นอำเภอขนาดเล็ก 2 อำเภอ ขนาดกลาง 4 อำเภอ และขนาดใหญ่ 2 อำเภอ แล้วสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน ได้ตัวแทนอำเภอมา 4 อำเภอ และใช้ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดจำนวน 36 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย
 - 2.1 แบบสำรวจข้อมูล เป็นแบบสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่
 - 2.2 แบบสัมภาษณ์ มี 2 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์
 - ตอนที่ 2 เกี่ยวกับสภาพการบริหารโรงเรียน ปัญหา สาเหตุของปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดจากการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา
 - 2.3 แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นแนวทางในการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา ปัญหาการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่รับนักเรียนชาวเขา สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหา ซึ่งเอกสารที่ศึกษาได้แก่ แผนพัฒนาโรงเรียน แผนปฏิบัติการประจำปี เอกสารหลักสูตร ปฏิทินการปฏิบัติงาน รายงานการประชุม สมุดนิเทศการสอน สมุดคำสั่ง บันทึกการสอน สมุดประจำชั้น สมุดประจำตัวนักเรียน และบัตรบันทึกสุขภาพ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสำรวจ สัมภาษณ์ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา หาค่าความถี่และร้อยละ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบความเรียง

ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

บทที่ 1 บทนำ กล่าวถึง ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิจัย

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา การศึกษาของชาวเขา โรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนชาวเขา การประถมศึกษาในความรับผิดชอบของสำนักงานการศึกษาจังหวัดตาก และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึง ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 5 กล่าวถึง สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ส่วนสุดท้ายเป็นรายการอ้างอิง และภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย